

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över "Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna" Ds 2016:41 (dnr S2016/07117/SF)

Reumatikerförbundet har ca 50 000 medlemmar som oftast är stora konsumenter av sjukvård. Hur socialförsäkringssystemen fungerar, vilken kvalitet, säkerhet, tillgänglighet och likvärdighet som råder är betydelsefullt. Våra medlemmar är också en grupp som ekonomiskt har det mer bekymmersamt än befolkningen i stort. I en medlemsundersökning som vi gjorde visade det sig att många av våra medlemmar tillhör gruppen låg- och medelinkomsttagare, och att många får sin huvudsakliga försörjning genom olika transfereringssystem.

Bakgrund

I Sverige finns det mer än en miljon människor som har någon form av reumatisk sjukdom, det är sannolikt lågt räknat. Läger vi därtill övriga grupper som lider av någon kronisk sjukdom kommer en stor grupp som påverkas av förändringar i socialförsäkringssystemen. Av den anledningen är detta betänkande av betydelse för våra medlemsgrupper.

Reumatikerförbundets medlemmar blir ibland tillfrågade att medverka i försäkringsmedicinska utredningar när deras arbetsförmåga ska utredas. Med en försäkringsmedicinsk utredning avses en medicinsk undersökning av en patient som utförs av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. För patienten kan det innebära ett personligt möte med ett team som ska göra medicinska iakttagelser och bedömningar om patientens fysiska och psykiska status som är relevant för att bedöma arbetsförmågan. Den försäkringsmedicinska utredningen ska betraktas som ett (av flera) underlag vid bedömningen av patientens ersättningsanspråk. De försäkringsmedicinska utredningarna är inte en del av hälso- och sjukvården och inte heller myndighetsutövning. De utförs oftast av landstingen, eller privata aktörer som upphandlats via landstingen, på beställning av Försäkringskassan.

Kvaliteten i de försäkringsmedicinska utredningarna måste vara hög. Om kvaliteten i utredningarna sviktar, blir Reumatikerförbundet informerade om det på olika sätt. Främst genom att medlemmar hör av sig och berättar om erfarenheterna kopplade till upplevelsen. I det här betänkandet har arbetsgruppen som föreslår åtgärder identifierat fem problem med dagens försäkringsmedicinska utredningar. Det är bristen på långsiktighet i överenskommelserna mellan beställare och utförare, osäkerhet kring vilken lagstiftning som reglerar verksamheten, ojämn beställning från Försäkringskassan, Försäkringskassans handläggning och otydliga samarbetsmöjligheter mellan landstingen.

Reumatikerförbundet välkomnar betänkandet eftersom förslagen syftar till att lösa en del problem relaterade till de försäkringsmedicinska utredningarna. Vi har i detta yttrande särskilt fokuserat på de delar i betänkandet som vi anser behöver kompletteras och tydliggöras ännu mer.

Vi kommer att ge kommentarer på de stycken som vi anser saknar patientperspektiv eller missar viktiga aspekter för våra medlemsgrupper.

Reumatikerförbundet har följande kommentarer på betänkandet

I betänkandet föreslås att en försäkringsmedicinsk utredning inte ska betraktas som hälso- och sjukvård. Inte heller ska den utredning som utförare gör på Försäkringskassans begäran anses vara en del av myndighetsutövningen. Arbetsgruppen har därför konsekvent kallat patienten för "den försäkrade". Därför kallas patienten för "den försäkrade" härnäst i detta yttrande.

Kap 4.2.2 Information till den försäkrade

I samband med att den försäkrade får information om att han eller hon ska genomgå en försäkringsmedicinsk undersökning bör också information delges om hur den försäkrade kan agera om han eller hon är missnöjd med kvaliteten på utförandet av utredningen, samt kvaliteten på utlåtandet.

Reumatikerförbundet anser precis som arbetsgruppen att den försäkrade har rätt enligt **2 kap. 6§ regeringsformen** att vägra ett påtvingat kroppsligt ingrepp, men till skillnad från arbetsgruppen anser Reumatikerförbundet att en sådan vägran inte ska likställas med att den försäkrade inte deltar i utredningen, om den försäkrade i övrigt är följsam i utredningen. Det är däremot rimligt att den försäkrade som väljer helt att avstå från att medverka i en försäkringsmedicinsk utredning ska vara informerad om att han eller hon riskerar indragen ersättning.

Vidare föreslår arbetsgruppen i kapitel *4.2.4 Underlag för utredning* att Försäkringskassan ska tillhandahålla nödvändigt underlag till den som ska utföra utredningen. De poängterar att det är den som gör undersökningen som självständigt avgör vilken information den har nytta av. Här vill Reumatikerförbundet tillägga att även den försäkrade kan ha information som han eller hon på eget initiativ vill delge under utredningens gång, till exempel information i den försäkrades sjukjournal eller information från anhöriga som kan vara relevant för utredningen.

Slutligen, undrar Reumatikerförbundet, vilka möjligheter den försäkrade har att korrigera felaktigheter i ett upprättat utlåtande, och i tid innan Försäkringskassan beslutar i den försäkrades ärende? Om detta saknas information i betänkandet. Ändå är det är a och o för den försäkrade som känner sig orättvist bemött och behandlad.

Förslag som Reumatikerförbundet ställer sig bakom

Den försäkrade föreslås omfattas av patientskadelagen om en skada skulle uppstå när han eller hon genomgår en försäkringsmedicinsk utredning.

Arbetsgruppen föreslår att det inte längre ska vara Försäkringskassan som bestämmer vilken läkare som ska utreda den försäkrades arbetsförmåga. Det är helt i linje med den uppfattning som Reumatikerförbundet har. Förslaget förstärker den försäkrades förtroende för utredningen. Det är en fördel om ett utlåtande är frikopplat, i detta avseende, från den myndighet som slutligen bestämmer om den försäkrades ersättning.

Ett annat förslag är att bestämmelserna om kostnader ska ändras så att den försäkrade ska få beviljas förskott på ersättning som avser kostnader för resa och uppehälle för att kunna delta i

utredningen. Precis som arbetsgruppen konstaterar har de personer som Försäkringskassan beställer försäkringsmedicinska utredningar för ofta en ekonomisk situation som gör att det kan bli betungande att lägga ut pengar på resor, kost och logi.

Stockholm den 17 januari 2017

Reumatikerförbundet

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Leif Salmonsson', with a stylized, cursive script.

Leif Salmonsson
Generalsekreterare